

प्रपंच करावा नेटका

लेखक : चंद्रकांत दामोदर सामंत

आयुष्याच्या सुखातीची सुमारे बारा वर्षे व १६ ते १९ ह्या वयाच्या दरम्यानची तीन चार वर्षे एवढी सोडून उरलेली जवळजवळ पासष्ट वर्षे श्रीसाईबाबांचा श्रीशिरङ्गी क्षेत्रीं अखंड वास होता हें त्यांच्या संबंधीं उपलब्ध असलेल्या सर्व प्रकारच्या माहितीवरून समजते. श्रीबाबा ब्रह्मचारी होते लौकिकदृष्टच्या त्यांना संसाराचे कोणतेही पाश नव्हते. तरीसुद्धां त्यांचें आचरण व त्यांची शिकवण एखाद्या संसारात मुरलेल्या गृहस्थाश्रमीं व्यक्तीप्रमाणे असे. आपल्या भक्तमंडळीनां श्रीबाबा वेळो-वेळीं संसारात कसें वागावें ह्याविषयीं उत्तम मार्गदर्शन करीत असत. तें इतके अचूक व मार्मिक असें कीं श्रीबाबांनीं स्वतः कोणत्याही मायेच्या पाशांत न अडकतां हें सखोल ज्ञान कोठून मिळविलें, असेल ह्याचा सर्वसामान्य माणसाला अचंबा वाटे.

अशाच एका प्रसंगीं श्रीबाबांचे एक परम भक्त श्री. नानासाहेब चांदोरकर ह्यांच्या प्रश्नांना उत्तर देताना श्रीसाईनाथांनीं सामान्य माणसानें संसारांत कसें वागावें ह्याविषयीं जो बहुमोल उपदेश केला तो “दासगणू” ह्यांच्या “अर्वाचीन भक्त व संत लीलामृत” ह्या पुस्तकांत वर्णन केला आहे.

श्रीबाबा म्हणतात :— पूर्वजन्मींच्या चांगल्या वाईट कृत्यांचे फळ म्हणजे देहप्रारब्ध. हें देहप्रारब्ध भोगण्यासाठीं प्राणिमात्र निरनिराळ्या योनींत जन्म पावतात व त्या त्या योनीनुसार वर्तन करतात. आपापले देहप्रारब्ध भोगल्याशिवाय गरीब, श्रीमंत, प्रापंचिक, ब्रह्मचारी, संन्यासी कोणासही सुटका नाहीं. म्हणून प्रत्येकानें प्राप्त झालेल्या स्थितींतच आनंद मानून रहावे. ऐश्वर्य प्राप्त झालें असतां माणसानें आपल्या मनाचा तोल ढासळं देऊ नये. संत व साधुजन ह्यांचा सदैव योग्य तो मान ठेवावा, दुष्ट व दुर्जन ह्यांचा संपर्क कटाक्षानें टाळावा. आपापल्या ऐपतीप्रमाणे ज्यानें त्यानें दानधर्म करावा, मात्र त्यासाठीं उगीच क्रळ काढू नये. प्रपंच चालविष्यासाठीं पैशाची नितांत आवश्यकता असली तरी माणसानें त्यांतच गुरफटून राहतां कामा नये. द्रव्याचें दान करतेवेळीं स्वतःची ऐपंत तंसेच त्या दानाची निकड किती आहे ह्याचा विचार अवश्य करावा. पंगू, अनाथ, रोगी ह्याना मदत; किवा सार्वजनिक हिताची कार्य, अथवा विद्वान पंडित मंडळींची संभावना ह्यां बाबींसाठीं दान करणे केव्हाही योग्यच ठरते. तीच गोष्ट अन्नदान व वस्त्रदान ह्याना लागू पडते. पण ह्या कार्यासाठीं कर्ज काढणे मात्र इष्ट नव्हे. आपल्या अंगच्या

शक्तीचा व सत्तेचा सदुपयोग परपीडा निवारण्याकडे करावा. वेळप्रसंगी न्याय-दानाची जबाबदारी अंगावर पडली असतां लांचलुचपत घेऊ नये. अंगीकृत कार्यचिकाटीने व दीर्घप्रयत्नाने तडीस नेणे हें पुरुषार्थाचिं लक्षण आहे. शक्यतों जहरीपेक्षां जास्त भारी पोषाख करू नये, मीपणाचा तोरा उगीचच मिरवू नये. निष्कारण कोणाचाही उपमर्द करू नये. देहप्रारब्धानुसार प्राप्त ज्ञालेल्या पत्नीशीं प्रेमाने संसार करावा पण पुत्र, पौत्र, आप्तजन ह्यांचा वृथा अभिमान बाळगण्यांत कांहीं अर्थ नाहीं. प्रवासांत ज्याप्रमाणे तात्पुरती सोय म्हणून आपण एखाद्या धर्मशाळेत उत्तरतो, व तंतर त्या जागेचा त्याग करतो, तद्वत् ह्या प्रपंचाचा माणसाने मोह न धरतां आपुल्या उद्धारासाठीं त्याचा उपयोग करून घ्यावा. ईश्वरकृपेने आपल्यापोटीं जन्मलेल्या मुलांचे उत्तमरीतीने संगोपन करून त्यांच्या शिक्षणाची सोय करावी व त्यांस यथाशक्ति पैशाअडक्याची मदत करावी पण ह्या सर्वांचा अहंकार न बाळगतां तें कर्तृत्व परमेश्वरास अर्पण करावें, म्हणजे कर्मच्या बच्यावाईट फळापासून अलिप्त राहतां येते. कुडींत प्राण असेतोंवर त्याची जपणूक करावी पण प्राणे निघूत गेल्यानंतर इतरांनीं वृथा शोक करू नये. कारण मानवी देह हा पंचमहाभूतांचा बनलेला असून मृत्यूनंतर पृथ्वी, आप, तेज, वायू व आकाश हीं आपापल्या ठिकाणीं विलीन होऊन जातात. त्यांत शोक करण्यासारखे काम आहे? एखादें बीं जमिनींत रुजतें, त्याच्यावर ढग पाऊस पाडतात, सूर्यप्रकाश आपल्या किरणांनीं त्याची जोपासना करतात; पुढे त्या बीचे रूपांतर एखाद्या विशाल वृक्षांत होतें. एकढ्यावरून पृथ्वी, ढग किंवा सूर्य ह्यांच्यापैकीं कोणीही त्या वृक्षाच्या कर्तृत्वाचा वृथा अहंकार बाळगत नाहीं. आपणसुद्धा जन्म-मरण ह्या घटनांकडे ह्याच तटस्थतेने पहावें म्हणजे हंर्ष-शोक ह्यांच्या अभावी आपले मन मुक्तावस्थेप्रत पोहोंचते. देहप्रारब्धानुसार कर्मे करीत असतां मनुष्यप्राण्याने सदसद्विवेक बुद्धी सदैव जागृत ठेवावी. वाईट कृत्ये करून मानवीप्राणी आपापल्या संचिताची निमित्ती करत असतो व त्याच्या फळानुसार त्याला पुढील जन्म प्राप्त होत असतो. अशारीतीने त्याच्या मार्गे लागलेला जन्ममरणाचा फेरा पुढे चालू राहतो. काम, क्रोध, लोभ, मोह, मद, व मत्सर ह्या सहाही मानवी शत्रूंचा मानवाने व्यवहारांत कौशल्यपूर्ण उपयोग करून त्यावर आपली पकड कायम ठेवावी. उदाहरणार्थ, लोभ धरावा हरिनामाचा; अनीतीबद्दल क्रोध बाळगावा; हृदयांत मोक्षाची आशा सदैव जागृत ठेवावी; परमार्थाचा मोह अवश्य करावा; दुष्कृत्यांचा मत्सर करणे इष्ट. सारांश, वर वर्णन केल्याप्रमाणेच आचरण ठेविले असतां प्रपंच नेटका करूनही आपले मन त्यापासून मुक्त राहते.

* * *

आमच्या घरी आले साई

ले. वसंत महादेवराव फरतोडे.

साईनाथ बाबांची पूजा आम्ही ५।६ वर्षांपासून करतो. सुरवातीला मी शिरडीहून साईबाबांच्या समाधीचा फोटो आणला नंतर कांही दिवसांनी फोटोंतून उदी पडण्यास सुरवात झाली. त्या उदीला चांगला अत्तरासारखा सुगंध होता. तो चमत्कार थोड्या लोकांनी पाहिला.

पुढे या वर्षी, मी शिरडीहून मातीची १। फूट उंचीची बसलेली साईबाबांची मूर्ति आणली. त्यानंतर या दिवाळीपासून साईबाबा स्वतः रात्रीला अंदाजे ३ ते ४ वाजता माझ्या घराचे दोन्ही दार उघडून आले व त्यांनी मूर्तीची पूजा केली. गुलाबाची ३ फुले व बेलाचे पान आणले व सुगंधी तेलाचे दिवे लावले व अगरबत्ती लावल्या व साईबाबांच्या मूर्तीपुढे १०, २५ नये पैसे ठेवले होते. नंतर आईला उठवले. आई घाबरली. नंतर आम्ही बाबांचे चरणाचे दर्शन घेतले. बाबांनी तिच्या डोक्यावर हात ठेवला. व आशीर्वाद दिला. ता. २१।२।७३ असेल. माझा लहान भाऊ तिथेच झोपला होता. आई माझ्या भावास उठवू लागली पण बाबांनी न बोलता इशान्याने सांगितले की त्याला जागवू नको. आईने पुन्हा भावास उठवण्याचा प्रयत्न केला. पण इतक्यांत बाबा अदृश्य झाले. नंतर आईने घरातील सर्व मंडळीस जागे केले व सांगितले कीं, साईबाबा स्वतः आपल्या घरीं आले होते. त्यांनी मला दर्शन दिले व त्यांनीच हीं पूजा केली. आम्हीं सर्वांनी त्याच वेळेस बाबांनी केलेली पूजा पाहिली. व शेजारच्या लोकांनीही पूजा पाहिली.

पुढे काही दिवसांनी वरील लिहिलेल्या प्रमाणे तोच प्रकार पुन्हा घडला. नंतर तिसन्यानेही तोच प्रकार झाला पण या वेळेस आईशी साईबाबांनीं बोलणीं केली कीं “तुला शिरडीत कोणी आणत नाही. तर मी तुला घेऊन जाईन व बाबांनीं आईस १० न. पै. हातीं दिले. आईने बाबांस सांगितले कीं या १० पैशात माझें शिरडीस कसे येणे होईल. तेव्हां बाबांनी सांगितले कीं तूं कांही काळजी करूं नको. मी घोडा आणला आहे. त्यावर बसून जाऊ. मधल्या दारांत भुरकट रंगाचा घोडा उंभा होता. तो आईने पाहिला. नंतर आईनें भावास उठवण्याचा प्रयत्न केला. इतक्यांत बाबा व घोडा अदृश्य झाले. नंतर आईने त्याच वेळी घरातील सर्व मंडळीस जागें करून सांगितले व पूजाही केलेली सर्वांनीं पाहिली. त्याचप्रमाणे शेजारचे लोकांनीही पूजेचे सामान पाहिले.

नंतर दररोज आमच्या घरीं संध्याकाळी बाबांची आरती होत असते. आई दररोज साईबाबांची पूजा दोन वेळेस करत असते.

तारीख २४।३।७३ ला माझे वडील (महादेवराव फरतोडे) सकाळी कामावळन आले. त्यांनी स्नान केले व पूजा केली. थोडा वेळ घरी बसले. इतक्यांत ५० वर्ष वयाची एक बाई (काशीबाई गवंडी) ही आमच्या घरी आली. सकाळी १० वाज्याची वेळ होती. बाई बाबांच्या दर्शनास व आरतीच्या वेळेस नियमित येत असते. तिनें माझ्या वडिलांस सांगितले की, मी रामनवमीस शिरडीस जाते. अमरावतीस जात नाही. कारण माझ्या मुलीचा कॅन्सर रोग बाबांच्या उदीने बरा झाला तर तिचा नवस फेडण्याकरिता मी व मुलगी शिरडीस जात आहे. वडिलांनी सांगितले कीं तुम्ही जरूर जा. माझ्या वडिलांच्या मनातले विचार वडिलांनी तिला सांगितले. त्या वेळेस घरात ती बाई माझी आई (प्रमिलांबाई फरतोडे) व वडील तीनच माणसे होतीं. वडिलांनी आपले विचार त्या बाईस खालील प्रमाणे सांगितले कीं, मी सुद्धा यंदा रामनवमीच्या दिवशी कावडीने पाणी समुद्रावरून आणून साईबाबांस मंगल स्नान करणार आहे आणि “श्रीसाईनाथ सच्चरित्र ग्रंथ” याचे पाडव्याच्या दिवसापासून ते रामनवमीपर्यंत पारायण करणार आहे. त्या बाईने सांगितले की, समुद्राचे पाणी खारें आहे. यावर वडिलांनी सांगितले की सर्व नद्यांमध्ये समुद्राचे पाणी पवित्र आहे. ते गोड असो की खारे असो! अशी बोलणी झाल्यानंतर ती बाई घरीं गेली. वडील दोनमिनिटाकरिता जवळच्या दुकानांत गेले व आई स्वयंपाक करीत होती. इतक्यांत श्रीसाईबाबांच्या कृपेने वर सांगितलेल्या मातीच्या मूर्तीतून उजव्या पायांतून गंगा (पाणी) निघून खाली जमिनीवर पडली. आई तेथे होती. वडील पांच मिनिटांत घरी आले. नंतर आईने वडिलांस सांगितले कीं हें पाणी खाली कोठून पडत आहे पहा. बाबांच्या मंदिराचे वडिलांनी निरीक्षण करून पाहिले तो असे आढळून आले की, श्रीसाईबाबांच्या उजव्या पायांतून पाणी येत आहे. नंतर त्याच बाईला वडिलांनी बोलावून गंगा दाखवली, तिनेही येऊन हा बाबांचा चमत्कार पाहिला. आम्ही जमिनीवर पडलेले पाणो तिघानीही घेतलें. त्या पाण्यास अत्तरासारखा वास होता. सकाळचे सवा दहा वाजले होते. दिवस शनिवार होता. ता. २४।३।७३ ही होती.

पुढे शेजारचे लोक येऊन गंगा पाहून जाऊ लागले. व्यांना तेच चरणामृत दिले जात असे. पुष्कळ लोक दर्शनास येऊन व पाहून गेले. मुळेती गंगा ता. १२।४।७३ गुरुवारी आरतीच्या वेळेपर्यंत (सायंकाळी ७ वाजे पर्यंत) होती. ती गंगा रात्रून दिवस सारखी चालूच होती. एकूण २० दिवस होती. नंतर ती गंगा अदृश्य झाली. दर्शनाची रोज गर्दी होत होती. असा साईबाबांचा चमत्कार सर्व साईभक्तांस पहावयास

मिळाला. अजून ही गंगा ठेवली आहे. या गंगेच्या पाण्यास पृथ्वीचीही किमत देऊन अन्यत्र अशी मिळणार नाही. हिरे, माणिके, सोने, चांदी या सर्व वस्तू बाजारात मिळू शकतात. त्याचप्रमाणे गंगा काशी-प्रयागला जाऊन आणु शकतो, पण साईबाबांच्या चरणांतून निघालेली गंगा (पाणी) कोठेही मिळू शकत नाही.

मी काचेची बाटली त्या गंगेने भरून अमरावतीस ३ एप्रिलला रामनवमीच्या उत्सवासाठी गेलो. व तेथील साईभक्तांस ती गंगा दिली. मी वरील प्रमाणे बाबांची माहिती भक्तांस सांगितली. पुढे टाटा कंपनीचे मैनेजर साईभक्त अमरावतीचे चौरासिया साहेब यांनी मला सांगितले की आम्ही मुंबईस बाबांच्या दर्शनास ता. २१।४।७३ ला येऊ. पण या पूर्वीच ता. १२।४।७३ ला गंगा अदृश्य झाली होती. मी अमरावती वरून ता. १६।४।७३ ला मुंबईला आलो. पण गंगा नाही.

पुढे साईबाबांनी असा चमत्कार केला कीं ते दोघे (श्री. चौरासिया) जण दिवसा आमच्या घरी ३ वाजून १५ मि. आले. ते आल्यावर त्यांनी बाबांचे दर्शन घेतले पण गंगा नव्हती.

आईने बाबांची वरील प्रमाणे माहिती सांगितली. नंतर माझे वडील महादेवराव फरतोडे व पाहुणे चहा घेण्याच्या अगोदर घरीं ठेवलेली गंगा वडिलांनी आईजवळ मागितली व सर्वांस चरणामृत दिले. नंतर चहा घेतला. नंतर वडील बाबांची सर्व माहिती सांगत बसले. इतक्यांत बाबांनी अदृश्य केलेली गंगा ९ दिवसानंतर अचानक सुरु झाली. पूर्वी प्रमाणे त्या दोन्ही पाहुण्यांनी स्वतः पाहिली व दर्शन घेतले. गंगा बाटलींत भरून घेऊन ते अमरावतीस ५ वाजता निघाले. वडिलांनी त्यांना म्हटले की, “तुम्ही फार भाग्यवान साईभक्त आहात कारण बाबांनी तुमच्याकरिता गंगा पुन्हा आणली”.

आम्ही सुरवातीपासून मूर्तीला लाकडाचे कांचेचे मंदिर आणून त्यांत मूर्ती ठेवली आहे. जमिनीवरून ४ ते ५ फूट उंचीवर आहे. आम्ही दररोज दोन्ही वेळेस पूजा करतो. त्या वेळेस चांदीच्या बाटीत दूध व गडव्यात पाणी याचा आम्ही नैवेद्य दाखवितो. दूध व पाणी मंदिरात ठेवतो. व दार वंद करतो. दूध व पाणी साईबाबा रोज पिऊन घेतात. सकाळी १० वाजता ठेवलेले दूध व पाणी ४ वाजता दुपारी पाहतो तों पाणीही नाही. व दूधही नाही. नंतर संध्याकाळीं आरतीच्या वेळेस दूध व पाणी ठेवतो. सकाळी ६ वाजता पाहतों तों पाणीही नाही व दूधही नाही. असे बाबांचे चमत्कार गरीब भक्ताच्या घरी आहेत. कधी आमच्याकडून कांहीं चूक झाल्यास बाबा दूध व पाणी घेत नाहीत. बरेच दिवसांपासून बाबा नेमाने दररोज दूध व पाणी घेतात.

दर गुरुवारी साईबाबा गरीब भक्ताच्या घरी जेवण करतात. जेवणाचे ताट रात्रीला तयार करून झाकून ठेवून द्यावे व सकाळी ६ वाजता पहावे की बाबानी जेवण केलेले सर्व पदार्थ दिसतात दर गुरुवारी श्रीसाईबाबा आमच्या घरी साई भक्ताना दर्शन देण्याकरिता व त्यांचे संकट निवारण्याकरिता स्टो मध्ये येतात व भक्तांच्या प्रश्नाचे उत्तर देतात. व भक्तांस गुणही येतो. बाबानी सांगितले की मी तुमच्या घरीं २४ तास आहे पण आम्ही त्यांना दर गुरुवारी सध्याकाळी ६ वाजता आरती झाल्यानंतर बोलण्याची विनंती करतो.

श्रीसाईबाबा स्टोमध्ये आल्यावर चिक्कार गर्दी असते. संध्याकाळी ७ ते ९ वाजे पर्यंत नंतर बाबा जेवण करतात. पंढरपुरचे देव विठ्ठल हे नामदेव यांचा नवेद्य जेवले होते. श्रीसाईबाबांचे चमत्कार आम्ही सर्वज्ञ पाहतो. पुढेही श्रीसाईबाबा गरीब भक्ताच्या घरी कांहीना काही चमत्कार करून दाखवतील अशी मी श्रीसाईबाबांच्या चरणीं नंम्र विनंती करतो.

- * - *

साईदया की महिमा बडी अपरंपार ।

जा पै साई की दया हो जाय, तिनके दुख हर जाय ॥

प्रेषक— किशोरकुमार सपकाळ

श्रीसाईनाथ महाराज की जय हो! उनकी दया और कृपा का किस मुख से वर्णन किया जाय, वे तो साक्षात् दया की प्रतिमा हैं। श्रीसाईनाथ महाराज हमेशा अपने भक्तों के कल्याणार्थ चित्तित रहते थे, आज उन्हे समाधि लिये ५० से अधिक वर्ष व्यतीत हो गये, परन्तु आज भी बाबा अपने भक्तों के लिये उसी प्रकार चित्तित है। इसका अनुभव बाबा के भक्त समय समय पर करते हैं। बाबा अपने भक्तों से किसी प्रकार की वस्तु की आशा नहीं करते हैं, वे तो केवल भक्तों के प्रेम के भुखे हैं। जहां भक्तने अपने को बाबाके चरणों में समर्पित कर दिया, फिर उसे जीवन भर कोई चिंता करने की आवश्यकता नहीं है। आज शिर्डी में प्रतिवर्ष हजारों भक्त जाकर बाबा की समाधि के दर्शन करके तथा उनकी चरणवन्दना करके मानसिक तथा सांसारिक सुख की प्राप्ति करते हैं। बाबा के श्रीचरणों के तेज से आज शिर्डी

सरीखा एक छोटा सा ग्राम एक महान् तीर्थस्थल बनगया है। मैं आप लोगों से शपथ-पूर्वक कहता हूँ कि यदि आप एक बार भी शिर्डी जाकर देखें तो आप को वापस लौटने की इच्छा नहीं होगी। वहां का मनमोहक धार्मिक वातावरण और बाबा की मधुरलीला का कुछ ऐसा प्रभाव मन मास्तिष्क पर पड़ता है कि वहाँसे लौटने की इच्छा कदापी नहीं हो सकती। मुझे भी श्रीसाईनाथ महाराज की कृपा से शिर्डी जाने का दो बार सौभाग्य प्राप्त हुआ। और बाबा की इस पवित्र तीर्थनगरी में जो मुझे परमानन्द का अनुभव हुआ उसका वर्णन करने मैं असमर्थ हूँ। बाबा सच ही तो कहते थे “ठाकुरनाथ की डंकापुरी, विठ्ठल की पंढरी, रणछोड़ की द्वारका यही तो है। किसी को दूर जाने की आवश्यकता नहीं है।” प्रथम बार मे बाल अवस्था में जाने के कारण मुझे उस मात्रा की कोई विशेष याद नहीं है। परन्तु जब हमारा परिवार अभी सन् १९७२ की गर्मियों की छुटी में जब शिर्डी गया था, उस समय की एक घटना को आपके सामने कहूँगा कि किस प्रकार श्री साईनाथ महाराज ने अपने इस बालक को दुसरे रूप में आकर आशीर्वाद दिया।

मुझे शिर्डी पहुँचने पर बाबा की कृपा से यह इच्छा हुई की किसी ऐसे व्यक्ति से मिला जाय जिसने कि श्रीसाईनाथ महाराज की उन अगाध लीलाओं को साक्षात् देखा हो जो कि बाबा के समाधि से पूर्व घटित हुई थी, और बाबा की लीलाओं का गुणगान कर सकूँ; हम शिर्डी में १०—१५ दिन रहे और बाबाकी भी कुछ ऐसी इच्छा थी कि मुझे इतने दिनों रहने के पश्चात् भी मेरी यह इच्छा अंतिम दिन तक इच्छा के ही रूप में बनी रही। अंतिम दिन अर्थात् हमारे प्रस्थान करने के दिन दोपहर की आरती के पश्चात् जब भोजन करने के पश्चात् “श्रीसाईसत् चरित्र” लेकर प्रथम समाधी मंदिर व पश्चात् मसजिद गया। चूंकि हमें रात के आठबजे शिर्डी से प्रस्थान करना था इसलिये मैंने सोचा कि बाबा के इस पवित्र स्थल में” श्री साईसत् चरित्र ” के थोड़ा बहुत पठन कर लिया जाय, इस उद्देश्य और बाबा से विदा मांगने के लिये मैं मसजिद गया। वहां पर जाकर मसजिदमें बैठ गया चूंकि दोपहरका वक्त होने के कारण वहांपर कोई नहीं था। मैंने “श्री साईसत् चरित्र” में से एक अध्याय पढ़कर बाबा से कुछ प्रार्थना कर बाबा के चित्र की ओर देखने लगा। कुछ समय में मसजिद एक वयोवृद्ध महाशय आए जिनकी शक्ल श्रीसाईनाथ महाराज के श्रीमुख से बहुत कुछ मिलती जुलती थी, मैंने सोचा हो सकता है श्री साईनाथ महाराज मुझे आशीर्वाद देने आये हो, वे मेरे करीब आकर बैठ गये। मन में पुनः यही इच्छा जागृत हुई कि “देखे इन्हीं से बाबा संबंधी कुछ मधुर लीलाओं का श्रवण किया जाय। अतः मैंने उनसे कहा “बाबा आप तो महान् सौभाग्यशाली हैं कि आपने तो साईनाथ महाराज को साक्षात् देखा होगा”। तब वे महाशय मुझसे बोले “अरे बाल, तू कौनसा कम भार्य-

शाली है, तु भी बाबाके दर्शन कर सकता है। बड़ा भाग्य शाली है तु। अपने मन में श्रद्धा और प्रेम उत्पन्न कर”। इतना कहकर वे अपनी जगह से उठकर बाबा के चित्र के समक्ष जाकर, उन्होने जलती हुई उद्बत्ती में थोड़ी उदी उठाकर बाबा के चरणोंपर फेरकर उन्होने वह उदी लेकर मेरे माथे पर लगा दी और मेरे सिर पर हाथ फेरने लगे और तत् पश्चात् जाने लगे। तब मैंने उनसे कहा “बाबा आप अभी कहां जा रहे हैं, बैठिये न” तब वे बोले नहीं बाल। अब मैं जाता हूं। “इतना कहकर वे चले गये।

पाठको मैं आपसे यही कहुंगा की बाबा ने मुझे प्रस्थान करते समय आशीर्वाद व उदी देकर विदा किया। मेरा इतना पुण्य तो था नहीं कि बाबा मुझे साक्षात् आकर दर्शन देते। परन्तु इतना सौभाग्य अवश्य था कि बाबाने अपने दुसरे रूप में आकर मुझे आशीर्वाद दिया व विदा किया

“श्रीसाई-कृपा एक काव्यानुभव”

शाम जुवळे दादर.

या देहमंदिरात् जिवाने वास करण्यास सुरुवात केल्यानंतर थोड्याच अवधीत शेवसाईची व त्याची गट्टी जमली; आज या शुभ घटनेस सुमारे पन्नास वर्षे उलटून ली; तरी पण शिवसाईच्या कृपेने ती हृदयात स्थिरता धरून बसली आहे. शेवसाई आपल्या शक्तीसहित या देहात नांदू लागल्यामुळे काव्याचे एक सुंदर व छोटेसे बालकही येथे बागडू लागले. तेव्हापासून हे बालक काव्याचे लहान लहान फवारे बाहेर उडवू लागले. शिवसाईच्या लाडामुळे अजूनही अधून-मधून फवारे उडविण्याचे त्याचे हे काम चालूच आहे. सुमारे दूहा वर्षांपूर्वी म्हणजे १९६३ सालच्या जून महिन्यामध्ये, शिवसाईच्या सान्निध्याचा परिणाम म्हणून असाच एक फवारा त्याने बाह्य जगात उडविला. खालील शद्वांचे वस्त्र घालून तो आज या विश्वामध्ये सुखाने वावरत आहे; श्रीक्षेत्र-शिर्डी येथील पवित्र हवा हे त्याचे बाह्य जगातील शाद्य होय, हे सर्व काव्यरूपी फवारे अनासक्त मनाने जसे ज्याला जीवन मिळाले ल्यात मुख-समाधान मानून शिवसाईच्या कृपाछत्राखाली आज जगात आनंदाने नांदत आहेत.

हवा मज माझाच साईनाथ ।
 नको मज अन्य काहि जिवनात ॥४॥ १
 मी असता बालपणात,
 चाले माझ्या पाठोपाठ ।
 मी पडता धरूनि हात,
 दिधली मजला प्रेमळ साथ ॥२॥
 मी येता तारुण्यांत,
 वाट मज दिसे न अंधारात ।
 बोल मग हळुच येति कानात,
 “चाल मज घेऊनि विश्वासात” ॥३॥
 ठेवुनि बोधामृत ध्यानांत,
 वाट मी चाले संसारात ।
 उणे मज काही न आयुष्यात,
 भेटही दिधली प्रत्यक्षात ॥४॥

वरील काव्यातील “चाल मज घेऊनि विश्वासात” हे शिवसाई प्रभूचे प्रेमळ व अमृतमय बोल या जिवाने प्रत्यक्ष अनुभविलेले आहेत. या जिवाला आलेला हा एक अभूतपूर्व असा अनुभव असल्यामुळे आपुलकीच्या भावाने येथे दिला आहे. अंतर्बाहिच वसत असलेल्या शिवसाई-कृपेचा या जिवाला मिळालेला हा प्रसाद इतर साई-भक्तांच्या वाटचास यावा म्हणून हा काव्यानुभवच्या रूपाने येथे मोठ्या प्रेमळ-पणाने देण्यात आला आहे. समस्त साई-भक्तांस हा प्रसाद गोड लागो अशी शिवसाईच्या पवित्र चरणी विनम्र प्रार्थना !

मी साईभक्त कसा झालो ?

लेखक : चिपळूणकर गुरुजी.

ज्या वेळी आम्हास कांहींही अक्कल नव्हती - (आजही विशेष अक्कल आहे असे नाही कारण चालू जमान्यांत आम्ही जिवंत आहोत व अक्कल असती तर जीवन आम्ही जगलो असतो; जीवन अनुभवले असते; उपभोगले असते -असो तो काळाचा प्रश्न!) त्या वेळी आमचे वडील व त्यांचे स्तेही यांचेमध्ये काही वेळी नगर जिल्ह्यातील ‘शिरडी’ नावाच्या गांवी एक ‘साई’ नावाचा अवलिया अवतरला आहे.

त्याला लोक ईश्वरी अवतार मानतात. तो काही चमत्कार करतो. तर काही मंडळी त्याच्या खूपच नादी लागली. असून त्याच्या आहारी गेल्यासारखी वागतात्र. श्री. देव मामलेदार (हे आमच्या वडिलांचे स्नेही होते व आमचे कडे येणे-जाणे असे.) श्री. खापडे हे तर त्यांचे पटुशिष्य आहेत वगैरेवगैरे चर्चा चालत असे. श्रीसाई-सच्चरित्कार श्री. दाभोळकर हेही आमचे वडिलांचे परिचयाचे असावे असे त्याच्या बोलण्या वरून वाटते. अर्थात या चर्चेत वावगा अगर गैर असा शब्द नसे. आमचे वडील पूर्ण धार्मिक व आध्यात्मिक वृत्तीचे होते. त्यांचे मुळेच आमच्या पिंडाची घडण आध्यात्मिक व तत्त्वविवेचक झाली. तेव्हा उपरोक्त चर्चा आमचे कानावर नेहमी पडत असे. अशा चर्चा सत्प्रवृत्त मंडळीचे आमचे घरी येणे-जाणे वगैरेने आमच्या धार्मिक प्रवृत्तीचे पोषण झाले.

अशा प्रकारे घरांतील वडील मंडळीचे शुद्ध आचरण व मूळची धार्मिक व आध्यात्मिक वृत्ती यामुळे सत्पुरुषांस वंदन करणे (व त्यांचेवर अवास्तव टीका न करणे) हे माझे स्वभावात बसून गेले. अर्थातच दारावर येणाऱ्या साधू, वैरागी, भिक्षेकरी, मधुकरी वगैरेस नमस्कार करून काही देणे, त्यांच्या प्रतिमांचे वगैरे दर्शन घेतले. झाले तरी नमस्कार करणे हा स्वभाव झाला. तेव्हा असे शिरडीच्या 'साई' नावाच्या अवलियांचे नांव निघाले किंवा त्याच्या वर्णनाची एकादी प्रतिमा दिसली तरी मी नमस्कार करीत असे. या प्रमाणे श्रीसाईबाबांची व माझी पहिली ओळख.

यथाक्रम काळ जात होता. आम्ही मोठे होत होतो आणि एकोणीसशे सत्तेचाळीस साल उगवले. आणि श्रीबाबांच्या चरणी मला सुपूर्त करून गेले. ती हकीकत छोटीच पण छान आहे. त्यावेळी मी एका खाजगी पण सरकारमान्य बँकेत नोकरीस होतो. तेथेच श्री. टी. बी. धर्मराज नांवाचे एक मद्रासी गृहस्थ माझे सहकारी व वरिष्ठ होते. वर्तनाने, वृत्तीने अत्यंत देव-धार्मिक, पापभीरु, सात्त्विक व आध्यात्मिक प्रवृत्तीचे. या योगे-वरिष्ठ-कनिष्ठ हे नांते आमच्यातून निघून गेले व त्याची जागा निर्भेद व प्रेमल मैत्रीने घेतली. आमच्या चर्चेत, बोलण्यात संभाषणात वगैरे श्रीबाबांचा विषयही हमखास निघित असे कारण श्रीधर्मराज हे कट्टे साई भक्त (जसा मी आज आहे). श्रीबाबा हेच त्यांचे अधिष्ठान व श्रद्धास्थान. श्रीधर्मराज हे प्रतिवर्षी एकदा शिरडीस जात असत. या वर्षी ते त्यांच्या नियमाप्रमाणे शिरडीस जाण्यास निघाले त्यावेळी मला त्यानी आवर्जून सांगितले की. "See Chiplunkar, if you wish to give anything in the worship of Shri Sai Baba, you can give it and I shall offer your worships and bring Prasadam for you. Even otherwise I shall bring his photo for you and I am sure shri Sai Baba will favour you life-long only if you offer one Namaskara everyday."

.” श्री. धर्मराज हे मद्रासी असून त्यांना मराठी येत नव्हते म्हणून मुद्दाम त्यांचेच इंग्रजी शब्द मी वर दिले आहेत. तर, याप्रमाणे बोलणे ज्ञाल्यावर मी त्याना (ब्राह्मणीपद्धती प्रमाणे) सवा रुपया पूजेसाठी दिला. यथाकाळ श्री. धर्मराज हे शिरडीहून आले. त्यानी माझ्यासाठी श्रीबाबांचा नेहमीच्या पद्धतीचा एक बसलेला फोटो भेट दिला व माझ्या पूजेचा प्रसाद दिला. ही त्यांची प्रेमाची भेट व श्रद्धेचा ठेवा आजही माझ्या देव घरांत आहे व रोज त्याची पूजा होत आहे. आणि त्यांच्या आश्वासन अमर आशीर्वादप्रमाणे श्रीबाबांची माझ्यावर खरोखरच कृपा आहे व त्या कृपेचा अनुभव मी आयुष्यांत पदोपदी घेत आहे, नव्हे मी माझे सर्व जीवनच श्रीबाबांच्या प्रेरणेवर ठेवले आहे. माझी सर्व काळजी श्री साईबाबा वहात आहेत.

या वेळेपासून मी एकनिष्ठ साईभक्त झालो व श्रीबाबांचे शिवाय मला अन्य दैवतच नाही. पुढे आयुष्यांत कठिण, कसोटीचे असे पुष्कळ प्रसंग आले परंतु त्या त्या वेळी अगदी अकस्मितपणे सल्ला-मसलत, प्रत्यक्ष-अपरोक्ष मदत मिळून त्या सर्वांतून मी आजपर्यंत निष्कलंकपणे व अंबूने जीवन व्यतीर्त केले. त्या सर्व गोष्टी मी ईश्वर साक्षित्वाच्या खुणांतून प्रसिद्ध केल्या आहेतच. यापुढेही मला सर्वस्वी सांभाळणारे श्री साईबाबाच समर्थ आहेत. त्यांचे पायी कृतज्ञपणे डोके ठेवून ही अल्प कथा संपवितो.

२. श्री. पी. एस. भुजबळ, सातारा

माझ्या बालपणापासूनच मला भक्तीची फार आवड. त्यांतल्या त्यांत माझे पूर्वज म्हणजे आजोबा हे नेहमी जेवतांना सकाळी व संध्याकाळी सर्व देवांची नांवे घेतल्याशिवाय अन्तर्ग्रहण करीत नसत. तोही संस्कार माझे मनावर चांगलाच झाला होता. मी लहानपणापासून दगडांची रांगची रांग लावून त्यांवर पाणी ओतणे, हळदी कुंकू वहाणे, फुले वहाणे असा माझा छंद होता. पुढे मी जसजंसा मोठा होऊ लागलो तसतसा मीही दगड पूजणे सोडून श्रीराम, मारुती, गणपती, दत्त, तुळशी, यांची पूजा करू लागलो. असा माझा पिंड भक्तीचाच होता. पण मी श्री साईभक्त कसा झालो हा मोठा अविस्मरणीय प्रसंग आहे—

मी सातारा येथे सोमवार पेठेत रहातो. १९५० चे सालांत एका रात्री साधारण ८ चे सुमारास पंचपाळे हौदावरून येत असतांना कारंजकरांचे बोळात श्री. चावरे यांचेकडे मोठमोठ्याने आरत्या चालल्या होत्या. टाळ वाजत होते व मोठमोठ्या आवाजात लोक आरत्या म्हणत होते. म्हणून मी आंत डोकावून पाहिले. तर आंत

एक भगव्या रंगाचे कपडे घातलेले गृहस्थ मोठमोठ्याने श्रीसाईबाबांचे फोटोपुढे उभे राहन आरत्या म्हणत होते. त्या घरांतली बायकामुळेही मोठमोठ्याने म्हणत होती. व मीही मग त्यांत समरस होऊन गेलो. रोज रात्री आरतीला जाऊ लागलो. मला साधू व सत्पुरुषांची भेट घेवून त्यांच्याशी वाटाघाटी करण्यांची फार हौस म्हणून मी इतर वेळीही त्यांचेजवळ वाटाघाटी करू लागलो. व त्यांची सेवा करू लागलो. त्यांना मीही फार आवडू लागलो व त्यांनीही मला श्री साईबाबांचे फार फार अनुभव सांगितले. ते महाराज श्रीसाईचे परम भक्त होते. त्यांनीच मला श्रीसाईबाबा कोण ते कसे सत्पुरुष होते वगैरे सांगितले व त्यांचा माझ्या श्रद्धाळू अंतःकरणात चांगलाच प्रभाव पडला. त्या दिवसापासून आजपर्यंत गेली २२ वर्ष मी श्रीसाईबाबांची फार श्रद्धेने सेवा व भक्ती करीत आहे. तेव्हापासूनच माझे आयुष्य मार्गला लागले. व श्रीसाईबाबांचे निरनिराळे चमत्कार जाणवू लागले. मीही बाबांचा आता एकनिष्ठ भक्त आहे. माझी भक्ती बाबांनी मान्य केली व मला आशीर्वाद दिला म्हणून श्रीसाई-बाबांनी मला १६-९-१९६९ ला पायी शिरडीस जाण्यास आज्ञा दिली. त्या आज्ञेप्रमाणे मी शिरडीचा पायी २०० मैल प्रवास १० दिवसांत पुरा केला. दिनांक २७-९-१९६९ दुपारी १२-२० वा. अगदी आरतीचे वेळी शिरडीत पोहचलो. व बाबांचे दर्शन घेतले. त्यापासूनही मला श्री साईबाबांचे फारच अनुभव येत आहेत. व त्यांची उदी देवून हजारो लोकांचे कल्याण ज्ञाले आहे. अशी ही माझी बाबांची भक्ती आहे. थोडक्यांत सांगयाचे म्हणजे सर्व देवांची पूजा. केल्यानंतर परमेश्वराने मला माझ्या आयुष्यात श्रीसाईबाबा हे मला कायमचे गुरु दिले आहेत व त्याबद्दल मी परमेश्वराचा फार आभारी आहे.

श्री गोंदवलेकर महाराज - चरित्र

(चालू लेखमाला)

श्री. पु. मु. अत्रे

एक महिन्यानंतर श्रीमहाराजांची यात्रा गयेला गेली. तेथें विष्णुपदावर पिंडदान करून मंडळी अयोध्येला आली. येथें तीन दिवसानंतर गीताबाईंना फार क्षीणता वाटू लागली. त्यांनी औषध नाकारलें व दुधावर आहार ठेवून पडल्या पडल्या रामनाम चालु ठेवलें. सहाव्या दिवशीं त्यांना समजून चुकलें कीं आपण जाणार! म्हणून अखेरचे शरयूचे स्नान, दानधर्म व श्रीरामरायाचे दर्शन घडावें असें त्यांनीं श्रीमहाराजांना सांगितलें. त्याप्रमाणे त्यांनीं आईला हातावर नेऊन आपण स्वतः स्नान घातलें, एका बाईच्या मदतीने धूतवस्त्रांतर करविल्यावर लोडाला टेंकून बसविलें व म्हटलें, “आई अशी वेळ पुन्हा येणार नाही. मी गादीखालीं पैसे ठेवले आहेत. जितके वाटतील तितके तूं दान दे.” आईने गादीखालून मूठ मूठ रूपये काढून एकेका भिकान्याला दिले. असें करीत सबंध अयोध्येतील भिकारी, गरीब, तडी-तापडी या सर्वांना दान देऊन झालें तरी मूठ भरलेलीच मिळे. गीताबाईंना मोठा अचंबा वाटला व त्या श्रीमहाराजांना म्हणाल्या, “गणू, असे आणखी किती पैसे आहेत?” ते म्हणाले, “आई, गादीखालून पैशांची गंगा वहाते आहे. तूं कां काळजी करतेस? पण ही गंगा लोकांना द्यायची असते. तिचा उपयोग स्वार्थसाठी करायचा नसतो.” मग श्रीमहाराजांनी त्यांना उचलून घरीं नेलें. त्या दिवशीं रामरायाला थाटाचा नैवेद्य करून गांवजेवण घातलें आणि आईला देखील थोडा प्रसाद आपल्या हातानें खाऊं घातला. दुपारी विश्रांती झाल्यावर जवळ बसून श्रीमहाराजांनीं विचारलें, “आई, तुझी आणखी कांहीं इच्छा आहे का?” आई म्हणाली, “रामरायाने सर्व पूर्ण केलें. आतां फक्त ‘राम, राम’ म्हणत तुझ्या मांडीवर मला जाऊ दे.” दुसऱ्या दिवशीं सकाळीं गीताबाईंनीं श्रीमहाराजांच्या मांडीवर शांत चित्तानें ‘राम राम’ म्हणत देह ठेवला!

श्रीमहाराज एवढे धैयचे महामेरू, पण आईचा शेवटचा श्वास संपल्यावर, “आई! तूं गेलीस ना!” असे ऊर भरून उद्गार त्यांनीं काढले. वयाच्या बाराव्या वर्षीं सर्वसंगपरित्याग करणाऱ्या श्रीमहाराजांना जगामध्ये रामरायाच्या खालोखाल जर कोणाचें प्रेम असेल तर तें आपल्या आईचेंच—गीतामायचेंच—होतें!

आधींच अयोध्येंत श्रीमहाराज सर्वाना माहीत आणि आदल्याच दिवशीं आईने केलेला सद्गुरुं दानधर्म व अन्नदान! त्यामुळे आईसाहेबांच्या निर्वाणाची वार्ता पळभरांत सर्वत्र पसरली आणि त्यांच्या अंत्यदर्शनाला सबंध गांव लोटला. सुगंधी तुळशी-फुलांचे हार दरएकानें घालून दर्शन घेतलें व झांजांच्या तालांत नामाचा गजर दशदिशांत भरून टाकला. संन्यासी, वैरागी, संत-साधूहि जमा झाले. गीताबाईच्या मुखावर विलक्षण तेज झालकत होतें. चंदन, तुलसीकाढ आणि कापुराच्या चितेवर शरसू तीर्थाच्या कांठीं त्यांना अग्नि दिला.

तिसऱ्या दिवशीं अस्थविसर्जन करून श्रीमहाराजांनी नामसप्ताहाला प्रारंभ केला. दहा ते तेरा दिवसपर्यंतची उत्तरक्रिया यथासांग झाली. आईला जें अत्यंत प्रिय अन्नदान तें याचार दिवसांत केले. शंभर गाई, शंभर वैदिकांना वस्त्र-पात्र, शंभर सुवासिनींना लुगडीं-खण आणि सर्व भिकाच्यांना एकेक घोंगडी असे दान केले.

श्रीदत्तगुरुंचा निरोप, श्रीमंत आप्पासाहेबांना अनुग्रह व अभय :

कागवाड संस्थानाच्या पटवर्धन घराण्यांत संन्यासी पिशाच्चाची पीडा होती. दर पिढींत एक जण वेडा होत असे. श्रीमंत आप्पासाहेबांना विसाव्या वर्षी पीडा सुरु झाली. नरसोबाच्या वाढीस त्यांना दृष्टांत झाला कीं, गोदवल्याच्या सदगुरुंना शरण जा. त्याप्रमाणे आप्पासाहेब महाराजांना भेटण्यासाठीं अयोध्येला गेले. महाराजांनी त्यांना भोजनासाठीं आपल्या जवळच्याच पाटावर बसविले. जेवतांना श्रीमहाराज आप्पासाहेबांना हळूंच म्हणाले, “मला श्रीदत्तगुरुंचा निरोप मिळाला.” आप्पासाहेबांना अनुग्रह देऊन श्रीमहाराजांनी अभय दिलें. त्या दिवसापासून त्यांची मनस्थिति सुधारूं लागली.

अबकारी अधिकाच्याचा ‘भगत किसनराव’ :

अयोध्येहून श्रीमहाराज सर्व मंडळीसह इंदूरला आले. तिथला एक अबकारी अधिकारी श्रीमहाराजांना म्हणाला, “अहो बुवा! काय हें ढोंग माजवले आहे? ध्यानांत ठेवा, आमच्याशीं गांठ आहे!” श्रीमहाराज हंसून म्हणाले, “रावसाहेब आपण म्हणतां तें खरें, पण कोणाचें काय चालणार नाहीं येवढेच पहावयाचें!” एवढ्यावरूनच संतापून तो पोलिशी गुर्मीने श्रीमहाराजांना नको तें बोलूं लागला व म्हणाला, “तुम्ही आपल्याला साधु म्हणविलां नाही का? साधू माणसे भूत-वर्तमान-भविष्य जाणतात. मग सोणा बघूंमाझें भविष्य!” श्रीमहाराज शांतपणे

म्हणाले, “रावसाहेब, रामदाशयाला भविष्य काय समजणार? तो एक रामनामाचा जप करणारा माणूस! पण ही गोदू आपणांस निश्चित सांगेल. तिचा अभ्यास झालेला आहे!”

गोदू चार वषाची असतांना एकदां आपल्या आईबापांबरोबर श्रीमहाराजांच्या दर्शनाला आली होती. एकदांच दाखविलेले योगासन ती छान करीत असे. या वेळीं ती त्यांच्या जवळ बसलेली होती. त्यांनीं तिच्या पाठीवर थाप माऱ्बन म्हटले, “गोदु, रावसाहेबांना त्यांचे भविष्य सांग बरं!” चट्डिशीं गोदूनें पद्मासन घालून डोळे किलकिले केले व बोलून लागली – “अरे रावसाहेब, एक. आजपासून आठव्या दिवशीं तुझी दोन्ही पोरे मरतील, पंधरा दिवसांनीं बायको मरेल, तुझी नोकरीहि कांहीं काळ सुटेल आणि मग तू श्रीमहाराजांना शरण आलास तर तुला परत नोकरीवर घेतील व पगारही वाढेल.”

तो ऑफिसर मनांत रचकला, परंतु वरकरणीं धमकी देऊन म्हणाला, “बरंय, घोडं मैदान लांब नाहीं! आठ दिवसांनीं माझा कचका काय आहे तो दाखवीन असें बोलून तो गेला. बरोबर आठ दिवसांनीं त्याचे दोन्ही मुलगे ओढ्यांत खेळत असतां अकस्मात् एक भरदार लोंडा येऊन त्यांत बुडून मेले. परिणामीं त्याची बायको वेडी होऊन तिनें विहिरींत जीव दिला व त्यानें लाच घेतल्याची लेखी तकार वरिष्ठांकडे आल्यावरून त्याला ताबडतोब सहा महिने कामावरून काढून टाकण्यांत आले.

मग मात्र त्याचे डोळे खाडकन् उघडून तो मेंदरागत गरीब व दीन झाला आणि श्रीमहाराजांच्या चरणांवर लोळण घेत धाय मोकळून रडून लागला. श्रीमहाराजांनीं प्रेमानं पाठीवर हात फिरवून त्याला उठवलें तेव्हां तो म्हणाला, “महाराज, माझ्या अपराधाबद्दल आपण मला येवढी जबर शिक्षा दिली ना!” श्रीमहाराज कळवळून म्हणाले, “अरेरे! हें तूं काय बोलतो आहेस! मी शिक्षा करीन ही कल्पना देखील माझें अंतःकरण दुभंग करीत आहे! जें घडलें तें तुझ्या प्रारब्धांत होतें. प्रारब्धाचा भोग ब्रह्मदेवाला देखील टाळतां येत नाहीं. यांत कोणाला दोष देऊ नये.” तो म्हणाला, “आतां तरी मला आपला म्हणाल का?” श्रीमहाराज म्हणाले, “तूं अजून असें कां समजतोस? पूर्वीं काय आणि आतां काय तूं माझाच आहेस. असो. झालें तें संपलें. आतां त्याची आठवणही नको! यासाठीं तूं आपलें मन नामस्मरणानें भरून टाक. तुझी नोकरी तुला मिळेल. काळजी सोडून दे.” पश्चात्तापानें जळलेल्या त्या अधिकाच्यानें दिवसरात एकाग्रतेनें नामजप केला. ज्यानें लांच घेतल्याचा अर्ज केला होता त्यानेंच तो बिनाशर्त काढून घेतला व माफी लिहून दिली. त्यामुळे हा अधिकारी जो कामावर रुजू झाला तो बदती मिळूनच! पण त्याची वृत्ति इतकी पालटली कीं त्याला ‘भगत किसनराव’ असें लोक म्हणून लागले.

तोफखान्याकडील शास्त्रींना अनुग्रह :

या घटनेमुळे असंख्य लोक श्रीमहाराजांकडून नाम घेऊन जप करूं लागले. त्यांत कितीतरी वैदिक होते. तोफखान्याकडे राहणाऱ्या शास्त्रींना हें डाचूं लागले. श्रीमहाराज राममंदिरांत आले असतां हे शास्त्री धांवत तेथें आले. महाराजांनी नमस्कार करून त्यांना आपल्याजवळ बसविल्यावर संतापून ते म्हणाले, “अहो, तुम्ही एक राम राम म्हणतां पण द्विजांनासुद्धां आपल्या नादीं लावून उगीच महाराज म्हणवून कां घेतां ? तुम्ही तर नरकाच्या मार्गाला लागलेलेच आहांत ! पण त्यांना आणखी तिकडे कशाला ओढतां ?” श्रीमहाराज आर्जवानें म्हणाले, “शास्त्रीजी मला क्षमा करा. मी एक अज्ञानी आहे आणि क्षमा हें ज्ञानवंतांचें भूषण आहें. पण एकच सांगतों कीं नाम भगवंताला अत्यंत प्रिय आहे. नामाचा प्रताप आपणांस लौकरच समजून आपणही नाम घेऊं लागाल.” शास्त्री म्हणाले, “मला वेड लागले तरच मी राम-राम बडबडेन.” श्रीमहाराज म्हणाले, “भगवंताची तशी इच्छा असेल तर तेंही होईल.” शास्त्री ताढकन् उठून ओरडले, “अरे जा ! तुझ्या सारखे पुष्कळ रामदासी मी पाहिले आहेत ! नामाच्या प्रतापाची दिवटी तूं माझ्या सारख्या अग्निउपासकाला दाखवूं नको ! ”

त्याच रात्रीं १२-१ वाजण्याचे सुमारास शास्त्रीबुवानीं एकाएकीं उठून हातां त अर्धवट जळलेलीं दोन लाकडे घेतलीं व त्याची टिपरी वाजवीत मोठमोठ्याने राम-राम म्हणत गांवभर हिंडूं लागले. वस्त्राची देखील त्यांना शुद्ध राहिली नाहीं ! लोक अनेक तर्क करूं लागले. श्रीमहाराजांना जेव्हां ही वार्ता समजली तेव्हां त्यांनी शास्त्रीला पकडून आणण्यासाठीं एका माणसाला पाठविले व समक्ष पाहून म्हटले, “अरेरे, यांना उन्माद झाला आहे. तो उतरला कीं यांना बरें वाटेल.” असें बोलून श्रीमहाराजांनी त्याच्या डोक्यावर हात ठेवला आणि तात्काळ त्यांना गाढ झोंप लागली. सहा तासांनंतर ते जागे झाले तेव्हां पूर्ण शांत होते. त्यांची वृत्तीसुद्धां पूर्ण पालटली होती. श्रीमहाराजांकडून त्यांनी नाम घेतले आणि जपाला आरंभ केला. पुढे बारा वर्षे त्यांनी राममंदिरामध्ये तुलसीरामायणावर पुराण व प्रवचने केलीं. दीक्षेचा अधिकारही त्यांना श्रीमहाराजांनी दिला.

घडली आज पहा नवलाई

[दासगणू महाराज पंढरपूरचे. ते शिरडीस आले होते. नामसप्ताह संपला होता. त्यांना पंढरपूरला परत जायचे होते. परंतु साईबाबांनी त्यांना सांगितले, इतक्यांत जाऊ नये .. दासगणूनी सांगितले विठोबाच्या दर्शनाची मला ओढ लागली आहे. इथे थोडीच विठुलमूर्ति दिसणार आहे. तेव्हां....साईबाबांनी त्यांना आपल्या देहात विठुल-स्वरूप दाखविले तेव्हां दासगणू म्हणाले...“घडली आज पहा नवलाई”]

घडली आज पहा नवलाई !
 साई-स्वरूपीं दिसती मजला विठुल-रखुमाई !
 स्वप्न नव्हे ही असे जागृति
 साई दिसती विटेवरती
 हात कटीवर सुरेख मूर्ति
 वैकुंठीचा श्याम मनोहर दिसे शैषशाधी !
 वेदाना जे रूप न कळले
 रूप गोजिरें तेंच पाहिले
 पंढरपूर या देहिं प्रकटले
 पुंडलीकासह संतगणासह दिसे जनाबाई
 भाव-भक्तिचा जेथे आत्मा
 तेथे आहे तो परमात्मा
 सर्दूधर्माचा तो धर्मात्मा
 अतकर्य त्याचा महिमा मोठा दाखविती साई
 श्रद्धेवरती भक्ति प्रकटे
 भक्तीने या रूपचि दिसते
 विठुल-स्वरूपीं विश्व भासते
 विश्वनाथ तो वैलोक्यांचा व्यापुन हा राही
 —सधुकर जोशी डोंबिवली.

रामगीतांजलि

पुष्प ७ वे

रामवनगमन

विभवाचे सत्तेचे । दूर करनि मोहपाश
धीर - दीर रामचंद्र । जाइ बना सावकाश ॥८०॥

दृढनिश्चय मुद्रेवर । मंदस्मित मितभाषी
बल्कलकृत आर्ष-वेष । बद्ध वरी कच शीर्षी
स्कंधावरि चाप धरी । अभिनव पुढचा प्रवास ॥९॥

छायेसम कोमलतनु । जनकसुता ती मार्गे
कों तपासि सिद्धीसम । सेवितसे अनुरागे
शक्ति जणू देत साथ । वनगामी शंकरास ॥१०॥

अनुज होय अनुगामी । अग्नीपरि यज्ञसिद्ध
रामासह कीं भार्गव । फिर्नी घे तेजबद्ध
लक्ष्मणास त्या नितांत । भक्तीचा अभिनिवेश ॥११॥

बंदुनि ते राजगुरु । बंदुनि जननी-चरणां
बंदुनिया तातपदां । वळले जों वनगमना
ओडितांहि रथ त्यांचा । सोडितात अश्व श्वास ॥१२॥

मावळतां रवि जातो । किरण जसे त्यासंगे
रामप्रभु चालतांच । जाइ प्रजा त्यामागे
स्फुंदुनिया रडतांना । कंठाला पडत शोष ॥१३॥

थांबवती रथ सारे । वेढुनि ते तुरगांना
आर्तस्वरे विनवितात । बिलगोनी प्रभुचरणां
नगरींतिल वृक्षलता । आज वाटती हताश ॥१४॥

जोवाशिर्वामधली तो । योगशक्ति कीं सीता
सांभाळित दोन विशा । तट दोन्ही सुरसरिता
मेघदृय वर्ण जातां । सौदामिनि दे प्रकाश ॥१५॥

गेला रथ दूर दूर । दृष्टिआड वळणावर
घूळ उडे तर्हवरती । दक्षिणपथ हो धूसर
पडती जड वळलेले । चरण जनाचे उदास ॥१६॥

दिवाकर घैसास-डोंबिवली (पूर्व).

॥ नाम महिमा ॥

नाम अखंडित गाऊँ । प्रभुचे नाम अखंडित गाऊँ ।
सुखरूप होऊनी जाऊँ ॥६॥

संत सांगुन गेले आम्हा
श्री नामाचा अगाध महिमा
प्रचिति त्याची घेऊँ ॥१॥ नाम० ॥

उठतां बसतां खाता पिता । शयनीं जागृती कार्यकरिता
चाळा जिव्हेला लावू ॥२॥ नाम०॥

श्री नामाने पावन झाले । भवसागर हा तरुनी गेले
आपणही ते मंगलमय नाम मुखें गाऊँ ॥३॥ नाम०॥

रत होऊनी श्री साईनामीं । निवांत बसुनी आपुल्या धासीं
करीं घेऊनी नाम स्मरणीं साई नाम गाऊँ ॥४॥ नाम०॥

मंत्र आमुचा हाची एक । जय श्री समर्थ साईनाथ
साई साई गाऊँ आपण साईमय होऊँ ॥५॥ नाम अखंडित गाऊँ ॥

सौ. सुशीलाबाई हजारे.

ज्ञानदेव ! दीजो रे दर्शन

विकल हृदय से मुक्ताबाई धों करे पुकार
ज्ञानदेव ! दीजो रे दर्शन फिर एक बार ॥४॥

बहती धारा अंसुवन की भावशद्व बिलखते
हुए समाधिस्थ श्री ज्ञानेश्वर जपते जपते
“हरि अँ तत् सत्” “हरि अँ तत् सत्” प्रणवोच्चार ॥१॥

माया ममता क्षणिक सारी, नाशवान है जग
भक्तिभाव से पूजे मन में ‘ज्ञानेश्वर’ को सब
निराकार फिर मन मंदिर में होवे साकार ॥२॥

भक्ति की है ज्ञानदीपिका यह “ज्ञानेश्वरी”
इस कलियुग में भवसागर की है सहज तरी
ज्ञानप्रकाश होते ही मन का जाए अंधकार ॥३॥

-राधाकृष्ण गुप्ता “चेतन”

“ हरिनाम जपा कर भाई ”

तेरी बिगरी बात बन जाई,
हरिनाम जपा कर भाई ॥टेक॥

‘नाम’ के जपते बालक ध्रुवको,
दिया सुपद सुखदाई ॥१॥

‘नारयण’ भज प्रल्हाद को प्रभु,
नूसिंह रूप बताई ॥२॥

द्वौपदी की सुनी पुकार हरि,
दौड़ के चीर बढाई ॥३॥

जब जब आवे संकट तुझपर,
हरिनाम न बिसराई ॥४॥

माया के पंकिल में रह तू,
सदा कमल की नाई ॥५॥

राधाकृष्ण गुप्ता “चेतन”

साईबाबा अन्तर्यामी...

साईबाबा अन्तर्यामी, भाग्य विधाता अवघड पानी,
बिन माँगे देते सब कुछ, ना समझे हम मूरख अज्ञानी,

मन में बैठे राज करें, जग का सारा काज करे,
भिक्षुक बनके हाथ पसारे, दाता बनके राज करे
देखें हम तो जान न पाये, सामने होकर पहचान न पायें
दूर चलें हम, पास वो आये, भूले भटकों को राह बतायें

साई बाबा अन्तर्यामी —

सन्यासी बन संसार करे, माया को हमसे दूर करे
मोह में पड़कर भूल न जाये, चरणों से हम दूर न जाये,
दूर बहुत है मंजिल अपनी, थक न जायें चलते चलते
यदि बाबा का आशीर्वाद मिले, खुद आये मंजिल चलते फिरते,

साई बाबा अन्तर्यामी—

कौन है ऐसा जिसको बाबाने, नहीं दिया है गुप्तदान,
देखो, समझो और जानो, तब तुम जाओगे पहचान,
साईलीला अद्भुत है, न्यारी है फिरभी हैं अनजानी
जाओ बाबा के चरणों पर, अर्पण करदो सब, बनके अज्ञानी

साई बाबा अन्तर्यामी—

कालिदीप्रसाद श्रीवास्तव

दुःखवटा

श्री साईलीला मासिकाचे संपादक प्रा. दि. परचुरे हयांच्यादुःखद निधनाची बातमी एकून ज्या साईभक्तांनी दुःखवटच्याची पत्रे पाठविली त्यांची नावे पुढे दिली आहेत. साईलीला मासिकासाठी त्यानी केलेल्या परिश्रमांचीच ही मुक्त पावती आहे असे आम्ही समजतो.

अनुक्रमांक	नाव	पत्ता
१	सौ. श्री शहाणे.	डोंबिवली.
२	श्री. एम. जी. साठे.	बर्नगर, घाटकोपर
३	श्री. गो. ह वाकडे.	यावती.
४	सौ. शालिनीबाई चितामण ढापरे	{ फणसा
५	श्री. चितामण हरिभाऊ ढापरे	{ (भिलाड, पश्चिम रेल्वे)
६.	हेमंत हळवे.	पुणे.
७.	श्री. द. शं. टिपणीस	ठाणे.
८	श्री. पी. व्ही पी. एम्. राव	हिमायतगर, हैदराबाद
९	श्री. बी. आर. काकडे	तावडेवाडी, दहीसर.
१०	श्री. बी नारायण	कुर्ला मुं. नं. ७०,
११	ले. क. एम्. बी. निबाळकर (सेवानिवृत्त)	बंड गार्डन रोड, पुणे.

शिरडी - वृत्त

ऑगस्ट १९७३

या महिन्यात श्रावण आल्या कारणाने श्रीच्या दर्शनासाठीं बाहेरगांवचे भक्तांची बरीच गर्दी होती. शिवाय या महिन्यात सत्यनारायण पूजाही बन्याच झाल्या. कांही कलाकारांनी श्रींचेपुढे हजेरी दिली ती खालील प्रमाणे :—

कीर्तन :- १) संस्थान गवई काव्यतीर्थ श्री. ग. वि.. जोशी शास्त्री यांची कीर्तने नेहमी प्रमाणे एकादशी व महत्त्वाचे दिवशी झाली.

२) ह. भ. प. पुंडलीक महाराज जि., नांदेड यांचे कीर्तन झाले.

प्रवचन, व्याख्यान :- १) ह. भ. प. लक्ष्मणबुवा वाघचौरे, शिर्डी, यांचे प्रवचन झाले

२) श्री. शांताराम आठवले पुणे यांचे व्याख्यान झाले.

भजन, गायन :- १) श्री गंगा ठ. वटगर भजनीमंडळ, संगमनेर.

२) श्री. श्रीपाद विष्णू बायकेटीकर, मुंबई.

३) स्वामी रामानंद, शिवानंद आश्रम, बेलारी.

४) श्री आनंद म्यूझिक सर्कल, मुंबई.

५) श्री राज सनाती भजनी मंडळी, वणी.

६) श्री. महादेव श. कुदळे पुणे.

स्वराज्य प्राप्ती दिन :- १५ ऑगस्ट रोजी श्री साईबाबा संस्थान शिर्डी तरफे रिसीव्हर मे. का. सी. पाठक साहेब यांचे शुभ हस्ते ध्वजवंदन कार्यक्रम, श्री साईचे-मंदिरावरील कळसाजवळ झाला. कार्यक्रमांस संस्थान नोकर वर्ग, श्री साईनाथ हायस्कूल बँडपथक, शिक्षक वर्ग, होमगार्ड पथक, विद्यार्थी, विद्यार्थिनी, प्रतिष्ठित पाहुणे मंडळी उपस्थित होती. त्यांना चहापान देणेत आले.

श्रीकृष्ण जयंती :- श्रीकृष्ण जयंती निमित्त श्रीचे मंदिरांत मंगळवार दि. २१-८-७३

रोजी रात्रौ श्रीकृष्ण जयंती कीर्तन, संस्थान गवई यांचे झाले व दुसरे दिवशी गोपाल काला, कीर्तन, दहिहंडी व रात्रौ श्रीचे रथांची मिरवणूक गांवातून झाली.

माननीयांच्या भेटी :- १) मा. श्री. जंभूनाथन् साहेब जिल्हाधिकारी. औरंगाबाद

२) मा. श्री. सुब्रह्मण्यम् साहेब. जिल्हाधिकारी. अहमदनगर.

३) मा. श्री. पारेख साहेब. सिटी सिव्हिल कोर्ट जज्ज, मुंबई.

४) मा. नामदार श्री. शंकररावजी चव्हाण, कृषी मंत्री, महाराष्ट्र राज्य.

५) मा. श्री. पी. सी. नायक I A S मैनेजिंग डायरेक्टर सिडको, मुंबई.

६) मा. श्री. लखनपालसाहेब. जिल्हाधिकारी सांगली.

हवापाणी :- शिरडीतील हवापाणी उत्तम असून रोगराई काहीं नाहीं. थोड थोडा पाऊस अधून मधून पडत असतो.

साईभक्तांस पर्वणी

श्री साईबाबा संस्थान, शिरडी यांच्या प्रकाशनांच्या किंमती माननीय कोटीच्या आदेशानुसार दि. १-९-१९७३ पासून, साईभक्ताच्या सोयी-सठी ३० टक्क्यानी कमी करण्यात आल्या अहेत. नवीन किंमती पुढे दिल्या आहेत.

१. श्री साई सच्चरित (मराठी)	रु. ७-७०
२. श्री साई सच्चरित (इंग्रजी)	रु. ४-९०
३. श्री साई सच्चरित (गुजराती)	रु. ४-५५
४. श्री साई सच्चरित (हिंदी)	रु. ४-२०
५. श्री साई सच्चरित (कानडी)	रु. ४-२०
६. श्री साई बाबा जीवितचरित्रम् (तेलगु)	रु. ८-००
७. श्री साईनाथ स्तवनमंजरी व सुमनांजली (मराठी)	रु. ०-१५
८. दासगणूकृत ४ अध्याय (मराठी)	रु. ०-३५
९. सगुणोपासना (मराठी किंवा गुजराती)	रु. ०-१५
१०. श्री. प्रधान कृत चरित्र (इंग्रजी)	रु. १-०५
११. श्री साई लीलामृत (मराठी)	रु. २-१०
१२. सचित्र साईबाबा	रु. १-०५
१३. शीलधी (मराठी)	रु. ०-२०
१४. साईबाबा : अवतार व कार्य (अ. य. धोड)	रु. १-७५
१५. शिरडी दर्शन (६६ फोटोंचा आल्बम)	रु. २-१०
१६. श्री साईलीला मासिक (मराठी किंवा इंग्रजी)	
वाषिक वर्गणी - प्रत्येकी	रु. ६-००
किरकोळ अंकास -	रु. ०-६०
१७. मुलांचे साईबाबा (द. दि. परचुरे) (मराठी)	रु. ०-४५

*

वरील प्रकाशनें मिळण्याची ठिकाणे :—

- व्यवस्थापक, श्रीसाईबाबा संस्थान, पोस्ट शिरडी, जि. अहमदनगर.
- मुंबई ऑफिस, साई निकेतन, ८०४-बी., डॉ. आंबेडकर रोड, दादर, -१४.

पिन:-४०००१४

तीन रंगी आशीर्वाद फोटो

आकार	किमत	आकार	किमत
१४" X २०"	रु. १-५०	८" X १०"	रु. ०-५०
१०" X १४"	रु. १-००	२१/२" X ३१/२"	रु. ०-२०

प्रसिद्ध ब्लॉकमेकर श्री. डी. डी. नेरोय यांच्या ब्लॉक्सवरून छापलेले फोटो

प्रकार	रंग	आकार (सें. मी)	किमत
१. शिलेवर बसलेले बाबा	तीन रंगी	३५.५६ X ५०.८	१-५०
२. शिलेवर बसलेले बाबा	काळा व पांढरा	" "	१-२५
३. शिलेवर बसलेले बाबा	"	२२.८६ X ३३-०२	०-५०
४. द्वारकामाईतील बाबा	तीन रंगी	" "	०-५०

श्री साईबाबा संस्थानच्या कार्यालयांचे पत्ते :

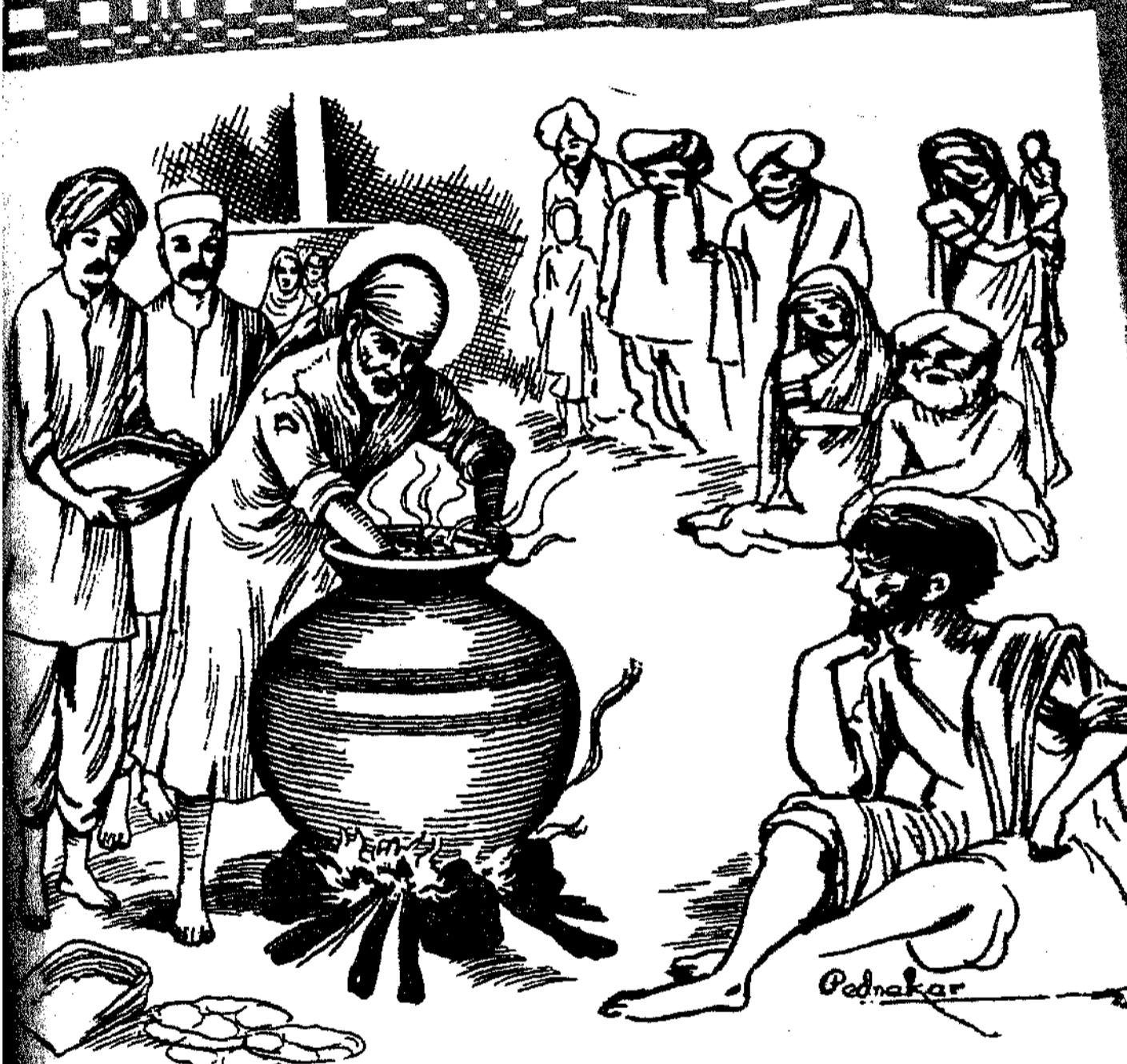
१. शिरडी, ता. कोपरगांव, जि. अहमदनगर (महाराष्ट्र).
२. साईनिकेतन, डॉ. आंबेडकर रोड, प्लॉट नं. ८०४ बी., दादर, मुं. नं. १४

मुद्रक : श्रीमती लक्ष्मीबाई नारायण चौधरी, निर्णयसागर प्रेस,

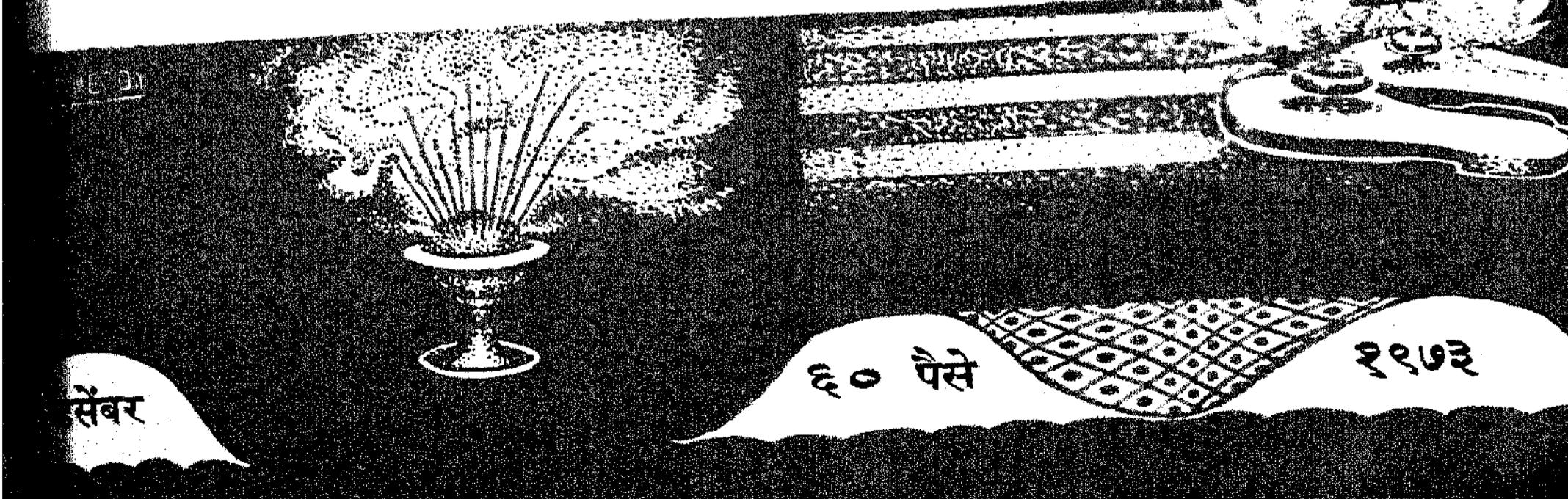
४७-डीई, ऑफ टोकरसी जीवराज रोड, शिवडी, मुंबई-१५.

संपादक व प्रकाशक : श्री. का. सी. पाठक, 'साई निकेतन', डॉ. आंबेडकर रोड,
खोदादाद सर्कलजवळ, प्लॉट नं. ८०४ बी, दादर, मुंबई १४.

श्री साई लैन्डोमा

प्रसादाची हंडी

सेवर

२० पैसे

१९७३

अनुक्रमणिका-डिसेंबर १९७३

१. संपादकीय—आनंदात रहा	
२. मी साईभक्त कसा झालो	डॉ. के. भ. गव्हाणकर
३. निस्संग राधा इथें उझी मी !	श्री. श्री. तु. नाईक
४. साईनाथ ललित चरित्र	श्री. र. श्री. पुजारी
५. संगम	श्री. शशिकांत पाळंदे
६. श्रीगोदवलेकर महाराज व्यक्तिदर्शन	श्री. पु. मु. अत्रे
७. रामगीतांजलि—(८)	श्री. दि. अ. घैसास
८. श्रीसोनाजी महाराज	श्री. श्री. ना. हुद्दार
९. अनंतता	श्री. चिपळूणकर गुरुजी
१०. प्रेमवेडी राधा तुळशी वृद्धावन	श्री. रमेश चव्हाण
११. स्वामी रामतीर्थ	श्री. दि. अ. घैसास
१२. साईगीतमाला (पुष्प ४ थे)	श्री. मधुकर जोशी
१३. शिरडीवृत्त (सप्टेंबर व ऑक्टोबर १९७३)	
१४. श्रीसाईकृपेचा एक अनुभव	श्री. चन्द्रकांत सामंत
१५. गुरुनानक	श्री. “चेतन”
१६. मी साईभक्त कसा झालो	श्री. डी. बी. पोतनीस
१७. चंद्रभागेच्या तिरी	श्री. गुणवन्त तावरे
१८. नाशवन्त देहावर	सौ. मालती जोशी
१९. मी साईभक्त कसा झालो	श्री. अनिल पंडित

श्री साई वा कसु धा

जगा लावावें सत्पर्थीं । हेचि साईलीलेची कृती ॥

धन्य धन्य तयांची प्रेमळता । खळयांत परसांत कामें करितां ।
दळितां कांडितां डेरे घुसळितां । महिमा गातात बाबांचा ॥७६॥
आसनीं भोजनीं शयनीं । बाबांच्या नांवाची अक्षय स्मरणी ।
एक बाबांविण दुजा कोणी । देव ज्यांनी नाठविला ॥७७॥
काय त्या बायांचे प्रेम तरी । काय तयांचे प्रेमाची माधुरी ।
निर्मल प्रेमचि कवन करी । विद्वत्ता न करी कवनास ॥७८॥
साधी सरळ भाषा खरी । विद्या नाही तिळभरी
त्यांतूनि जे कवित्व चमक मारी । मान चतुरीं डोलविजे ॥७९॥
खच्या प्रेमाचें आविर्भवन । तया नांव खरें कवन ।
तें या बायांच्या वाणीमधून । श्रोतीं पाहून घ्यावें कीं ॥८०॥

साई सच्चरित अध्याय १० वा

श्रीसाईलीला

[शिरडी संस्थानचे अधिकृत मासिक]

वर्ष ५२ वे]

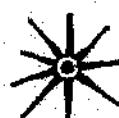
डिसेंबर १९७३

[अंक ८]

: संपादक :

श्री. का. सी. पाठक

वाषिक वर्गणी रु. ६-०० (ट. ख. सह)

: कार्यालय :

साईनिकेतन, प्लॉट नं. ८०४ बी, डॉ. आंबेडकर रोड, दादर मुंबई, ४४.
मिन: ४०००१४ टेल: नं. ४४३३६१